

## بازکاوی آسیب‌شناسانه عوامل آشوب‌های داخلی در انقلاب اسلامی

خدیدجه شریفی<sup>۱</sup>، محمدمهدی کریمی نیا<sup>۲</sup>، مجتبی انصاری مقدم<sup>۳</sup>

<sup>۱</sup> سطح دو (کارشناسی) رشته فقه و اصول، مدرسه علمیّه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)، کوی علوی اهواز، فعال فرهنگی و پژوهشگر

<sup>۲</sup> استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم (نویسنده مسئول)

<sup>۳</sup> دانشجوی دکتری تخصصی علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، پژوهشگر و مدرس دانشگاه

### چکیده

وقوع انقلاب اسلامی ایران در ۱۳۵۷ ه.ش در میان انقلاب‌های بی‌روح به مثابه‌ی یک انفجار بود که شعاع معنویت آن به سایر قاره‌ها رسوخ کرد و به دلیل ویژگی‌های خاص و جهت‌گیری جهان‌شمول آن، همواره در داخل و خارج از مرزهای خود دچار چالش‌های امنیتی بوده است و در مورد تهاجم دشمنان خارجی، که در راس آنها شیطان بزرگ، آمریکای جهان‌خوار و تفاله‌اش رژیم غاصب صهیونیستی می‌باشند، قرار گرفت. جمهوری اسلامی به دلیل ماهیت اسلامی خود متوجه تهاجمات دشمنان اسلام گردید. بزرگترین و اصیل‌ترین جریان سیاسی در کشور، جریان اسلامی به رهبری امام خمینی و رمز موفقیت جریان اسلامی در پیوند با اسلام ناب محمدی رهبری امام راحل می‌باشد. هدف از نگارش این مقاله آسیب‌شناسی عوامل آشوب‌های داخلی در انقلاب اسلامی زمان حیات امام خمینی (ره) و روش بکار رفته در گردآوری مطالب کتابخانه‌ای می‌باشد. دشمن خارجی ممکن است به آسیب‌های داخلی دامن زده و از این طریق خدشه وارد کند. از ابتدای انقلاب اسلامی، منافقین با همکاری دشمنان خارجی اقدامات ضد بشری از جمله درگیری‌های مسلحانه، ترورهای هدفدار، بمب‌گذاری و همدستی با رژیم بعث عراقی در هشت سال دفاع مقدس سعی در براندازی انقلاب اسلامی داشتند که با مشیت الهی و دلاوری رزمندگان اسلام طی عملیات غرورآفرین مرصاد، منافقین کوردل را به خاک و خون کشاندند.

**واژه‌های کلیدی:** آشوب، شورش، عملیات مرصاد، مجاهدین خلق، منافقین

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

## مقدمه

انقلاب اسلامی ایران یکی از چند رخداد بزرگ قرن بیستم بود که سرنوشت جهان را در مسیر تازه ای قرار داد. بدیهی است انقلاب اسلامی به دلیل ماهیت اسلامی و ضد استکباری خود در معرض آسیب و آفت قرار گیرد. بدین ترتیب دشمنان خارجی که در رأس آنها آمریکای جهانخوار و سگ نگهبانش، رژیم صهیونیستی، شیوه های مختلف دشمنی را علیه ایران اسلامی بکار گرفتند که لازمه ی آن همکاری با احزاب داخلی برای براندازی نظام نوپای انقلاب اسلامی می باشد. حزب مجاهدین خلق با ردیالانه ترین شیوه های ضد بشری از جمله ایجاد جنگ روانی و رعب و وحشت، ترورهای هدفدار، بمب گذاری و همدستی با رژیم بعث عراق علیه ملت ایران دشمنی خود را علیه ملت ایران به نمایش گذاشت و سرانجام، دژ مستحکم رزمندگان اسلام در جبهه های حق علیه باطل طی عملیاتی غرور آفرین مرصاد به هلاکت رسیدند. کتابهای متعددی در زمینه ی انقلاب اسلامی به نگارش درآمدند ولی کتاب روز شمار انقلاب اسلامی که در آن اسناد و مدارک معتبر استفاده شده و این کار به غنای اثر کمک شایانی کرده است. کتاب روزشمار انقلاب اسلامی حاصل تلاش جمعی از پژوهشگران است و در ۱۰ جلد منتشر شده است. ضرورت و اهمیت تحقیق، آشنایی مسئولان، کارشناسان، و کارگذاران جمهوری اسلامی با رویکردها و راهبردهای دشمن و رسیدن به این واقعیت که راهبردهای مختلف دشمن ضد زاهد و روش های متفاوتی را می طلبید در این مقاله سعی شده آسیب های پیش روی انقلاب اسلامی بررسی شود که اعم از جنگ خارجی و آشوبهای داخلی میباشد که حزب مجاهدین خلق بخش عمده ای از آشوبهای داخلی کشور را به عهده داشتند که بعضی از اقدامات ضد بشری شامل نفوذ و خیانت و درگیری های مسلحانه، ترورهای هدفدار و کشتارهای خیابانی را انجام می دادند و مردم ایران اسلامی به لطف الهی در طول جنگ تحمیلی طی عملیات غرور آفرین مرصاد، منافقین را به سزای اعمالشان رسانیدند.

## آسیب های پیش روی انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ماه سال ۱۳۵۷ به رهبری فقیهی جامع الشرایط و عادل به پیروزی رسید. با استقرار نظام جمهوری اسلامی ایران که نخستین نوع حکومت واقعی اسلامی در جهان پس از پیامبر اعظم (ص) و امیرالمومنین امام علی (ع) به شمار می رود مردم کشورمان اداره ی امور و سرنوشت خود را در اختیار گرفتند.

جمهوری اسلامی ایران از همان بدو تشکیل به دلیل ماهیت اسلامی محوری و مردم خود کانون توجه حق دوستان و آماج تهاجمات دشمنان اسلام و مردم استقلال طلب گردید و در این میان استکبار جهانی و در رأس آن آمریکای جهانخوار و تفاله اش رژیم صهیونیستی، که پیروزی نهضت امام خمینی را مقدمه بیداری و خیزش های اسلامی و آزادی خواه در جهان می دیدند، سعی کردند به شیوه های مختلف با آن به مقابله بپردازند و نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران را با چالش مواجه کنند.

طرح ایجاد اغتشاش و نا به سامانی در سراسر کشور، آغاز یک طرفه جنگ تحمیلی رژیم بعثی صدامی علیه ایران، تصویب تحریم های متعدد همگی از ترفندهایی است که با محوریت شیطان بزرگ آمریکایی جهانخوار برای براندازی نظام جمهوری اسلامی و نا کارآمد نشان دادن آن برای مردم و برای کشورمان صورت گرفته است، لذا می توان گفت؛ وضعیت های بعد از انقلاب که

بسترهای مناسب برای بروز آسیب‌ها گردیدند عبارتند از: ضعف و وابستگی نظام اقتصادی که در اثر جنگ و تحریم اقتصادی، مدیریت کشور را با مشکل رو به رو می‌ساخت!

بی‌ثباتی سیاسی که مانع از بازماندن فضای سیاسی کشور و آزادی بیان و تضارب آراء و افکار گردید؛ بی‌پیشینگی و حداقل کم سابقه بودن تغییرات بنیادی روحی و فرهنگی که در حول و حوش انقلاب اتفاق افتاد که نتیجه‌ی آن دشواری و سخت شدن تقاضای پایداری و ماندگاری این روحیات برای مدت‌های طولانی در جامعه بود. علاوه بر این محدودیت زمانی برای دستیابی به اهداف، کمبود نیروی انقلابی متحکنص و ضعف عملکرد ارگان‌های حکومتی به علل کم‌تجربگی و یا خرابکاری منافقان می‌شوند.<sup>۲</sup>

از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در راه تداوم و گسترش انقلاب اسلامی در مناطق اسلامی در سراسر جهان بویژه در میان ایران با این جوامع بوده است، ویژگی‌های انقلاب اسلامی و خصیصه شیعی آن عمده‌ترین موارد اختلاف میان این دو بوده است. عامل مذهب شاید پیش از هر عامل دیگری از جمله نژاد و زبان اختلافات سایر مسلمانان را موجب شده است. تشیع و تسنن دو جریان عمده‌ی مذهبی بعد از رحلت پیامبر (ص) می‌باشند که دیدگاه‌های آن‌ها در مورد فلسفه‌ی حکومت و مشروعیت رهبری و ..... متفاوت است. این دو در طول تاریخ جدا از هم و در ستیز و منازعه بوده‌اند از این روست که بسیاری از سنی مذهب‌های جهان اسلام همدلی چندانی با آرمان‌های شیعی نداشتند.<sup>۳</sup>

ایران به مثابه‌ی کشوری دارای قومیت‌های مختلف همواره مجبور بوده است که این عامل را در سیاست‌های کلان خود مدنظر قرار دهد. این مسئله پیچیده و بغرنج قومیت‌ها و مخالفین داخلی انقلاب اسلامی

که بعضاً در کشورهای همسایه اردو زده‌اند به عنوان اهرم فشار در دست‌ان آنها علیه جمهوری اسلامی ایران ایفای نقش می‌نمایند، بر می‌گردد. وجود اقوام مختلف همواره سیاست‌های کلان جمهوری اسلامی ایران را تحت تاثیر قرار داده است، تشدید این مسأله بویژه در مواقع بحرانی کشور، به نوبه‌ی خود امنیت ملی کشور را تحت تاثیر قرار داده است. مسأله طرح جدائی طلبی و اقوام موجود در ایران اسلامی به مسأله امنیتی پررنگی در سیاست‌های کلان امنیتی کشور مبدل گردید.<sup>۴</sup>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

۱ عیوضی، آسیب‌شناسی انقلاب اسلامی، ص ۱۱۱

۲ عیوضی، آسیب‌شناسی انقلاب اسلامی، ص ۱۱۱

۳ فلاح نژاد، سیاست صدور انقلاب اسلامی، ص ۱۵۰-۱۴۹

۴ فلاح نژاد، سیاست صدور انقلاب اسلامی، ص ۱۴۳-۱۴۲

## الف: تفرقه ( جنگ روانی )

یکی از شیوه های کهن و تاریخی دشمنان اسلام در نابودی، انحراف و کند کردن مبارزات و نهضت های آزادی بخش بهره گیری از سلاح تفرقه است که امروز نیز با مطالعات کارشناسی و روان شناسی دقیق و با روش ها و ابزارهای گوناگون از این سلاح برای شکست انقلاب ها بهره می جویند.<sup>۵</sup>

اندیشه های بیگانه از ۲ طریق نفوذ می کنند، یکی از طریق دشمنان، هنگامی که یک نهضت اجتماعی اوج می گیرد و جاذبه پیدا می کند و مکتب های دیگر برای رخنه کردن در آن مکتب و پوشاندن آن از درون، اندیشه های بیگانه را که با روح آن مکتب مغایر است وارد آن مکتب می کنند و آن مکتب را به این ترتیب از خاصیت می اندازد و یا کم اثر می کنند.<sup>۶</sup>

کارآمدترین سلاح دشمنان انقلاب و جمهوری اسلامی در مقابله با نظام اسلامی بهره گیری از جنگ روانی برای مرعوب ساختن و شکستن اراده و عزم و خودباوری مردم است تا زمینه برای سلطه و غلبه آنان بر منافع و مصالح ملی نظامی با کمترین مقاومت فراهم بشود. استعمار جهانی همواره تلاش می کند تا با پنهان نمودن نقاط ضعف خود توانایی های خویش را به مراتب بیشتر از آنچه که واقعیت دارد نشان دهد تا مسلمانان آزادی خواه و آرمان گرا را مرعوب نموده، به این شیوه ملت های مسلمان و نظام اسلامی را وادار به پذیرش رابطه با مذاکره و قومیت بیگانگان نماید.<sup>۷</sup>

## ب: جنگ

از طرفی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، نظام نو پای جمهوری اسلامی را با معضلاتی جدی و بغرنج رو به عرد ساختارهایی اقتصادی کشور در اثر جنگ به شدت آسیب دیدند جنگ موجب گردید انرژی انقلابیون تحلیل رفته و صرف دفاع از کشور شود از این نیروی انقلاب صرف دفاع از کشور و تمامیت ارضی و در مرحله ی پس از جنگ صرف بازسازی خرابی های ناشی از جنگ گردید.<sup>۸</sup>

جنگ تحمیلی در حالی آغاز شد که ارتش ایران انسجام نداشت و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی افزون بر نو پا بودن، از طرف رئیس جمهور وقت ابوالحسن بنی صدر تحت فشار قرار داشت عراق به تصور آن تا چند روزه ایران را به خاک خود ملحق می کند به این ریسک خطرناک دست بازید و به زودی متوقف گردید ایران جهت استیفای حقوق از دست رفته خود در سال

۵ سبحانی فر و دیگران، انقلاب اسلامی ایران مبانی نظری و تاریخ، ج ۲، ص ۲۷۹

۶ همان، ص ۳۷۴

۷ سبحانی فر و دیگران، انقلاب اسلامی ایران مبانی نظری و تاریخ، ج ۲، ص ۲۸۷

۸ فلاح نژاد، سیاست صدور انقلاب اسلامی، ص ۱۴۱

۱۳۶۲ وارد عراق شد جنگ فرسایشی در سال ۶۵ و ۶۶ به رکود گرایید دولت عراق پس از مشاهده ی موضع اعتراض آمیز ایران در برابر قطعنامه ۵۹۸ را پذیرفت؟

### سازمان مجاهدین خل:

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، فراهم آمده از هفت گروه کوچک مسلح مسلمان بود که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی علیه نظام شاهنشاهی با مشی مساحانه عمل می کردند این گروه ها عبارت بودند از گروه منصورون، اُمت واحده، موحدین، فلاح، بدر توحیدی صف و توحیدی خلق. این گروه ها به صورت نیمه مخفی در فروردین ۱۳۵۸ سازمان مجاهدین خلق را تاسیس کردند هدف آنها در آن مقطع دفاع مسلحانه از انقلاب اسلامی بود.

مهمترین اشکال وارد بر سازمان مجاهدین فقدان اطاعت پذیری بخشی از اعضای آن از ولی فقیه بود. این سازمان به منافقین مشهور می باشد. شایان ذکر است که در پی سخنان اهانت آمیز هاشم آغاچاری در ۱۳۸۱ درباره ی روحانیت و مرجعیت و دفاع سازمان از سخنان او، جامعه ی مدرسین حوزه ی علمیه ی قم، طی اطلاعیه ای از سازمان مجاهدین خلق را نامشروع اعلام کرد.

جدایی از روحانیت و بی اعتقادی به تقلید از مراجع عظام، مطالعه ی کتب ضلال تاثیرپذیری از احساسات جوانی، فساد اخلاقی درون سازمانی، و مهمتر از همه نافرمانی از رهبر انقلاب اسلامی امام خمینی (ره) سازمان مجاهدین خلق (منافقان را به سرنوشت شومی در انداخت.

از جمله مطالبی که نباید فرو گذاشت، فساد اخلاقی، درون سازمان منافقان پس از تاسیس آن است. آنان به دلیل عدم تعهد به دستورات اسلامی، خانه های تیمی خود را به مراکز فحش و فساد تبدیل کرده بودند و یا اینکه دور از چشم سایر اعضا به روابط نامشروع خود ادامه می دادند.<sup>۹</sup>

در نتیجه اختلالات داخلی و وجود شرایط انقلابی و رقابت برای کسب قدرت میان گروه ها و دسته جات گوناگون بویژه در اوایل انقلاب و در نتیجه بروز و ظهور مجدان های سیاسی - اجتماعی مختلف، مشکلات و معضلات داخلی نظام، پیش از پیش به منزله ی مانعی در راه تداوم و گسترش طبیعی و ارادی انقلاب به ورای مرزهای ملی نمود یافت. این امر بویژه زمانی بیشتر خود را نشان داد که مجاهدین خلق (منافقین) به منزله ی طرد شدگان نظام، به اقدامات مسلحانه علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران روی آوردند. به شهادت بسیاری از مسئولان بلند پایه ی جمهوری اسلامی نظام با خطرانی مواجه ساخت.<sup>۱۰</sup>

بنابراین در حوزه امنیت و برقراری آن به جهت کم تجربگی انقلابیون و فضای خاص التهاب آلود ناشی از انقلاب زمینه اظهار وجود مخالفان داخلی و خارجی به صورت مسلحانه بوجود می آید. جامعه ی انقلابی ایران با این معضلات رو به رو شد، به این

۹ پزشکی و دیگران، انقلاب اسلامی و چرایی و چگونه رخداد آن، ص ۱۹۲

۱۰ قنبری، جریان شناسی ایران معاصر، ص ۱۷۰-۱۰۰

۱۱ فلاح نژاد، سیاست صدور انقلاب اسلامی، ص ۱۴۱

معنا که در داخل می‌بایستی به سرکوب مخالفان ضد انقلاب و خلع سلاح آنان می پرداخت، ضمن آن که به نحوی در مقابله با موج ترورها در دو سطح عوام و خواص موفق می شد.

در خارج نیز در مقابل فشار بی‌آمان جنگ می ایستاد.<sup>۱۲</sup> اغتشاش و اختلال در امنیت ملی، ثبات جامعه را تهدید می کند؛ هرج و مرج و درگیری های شدید سیاسی داخلی وحدت ملی را می گسلد و مردم را نسبت به ثبات و اقتدار نظام اسلامی دلسوز می کند و از توان برنامه ای و مدیریتی نظام می کاهد. در چنین شرایطی زمینه برای رشد فعالیت عوامل دشمن نیز فراهم می شود و باعث آشوب های داخلی در کشور می شود.<sup>۱۳</sup>

## ویژگی های حزب مجاهدین خلق

### الف) نفوذ و خیانت (نفوذ در مراکز حساس)

جدی ترین تاکتیک سازمان، برای آماده سازی زمینه براندازی حاکمیت جمهوری اسلامی، ((خط نفوذ)) بود؛ نفوذ در نهادهای حساس و تعیین کننده ی نظام از قبیل دادرها و دادگاه های انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران و کمیته های انقلاب اسلامی، وزارت خانه های مهم، نخست وزیری و شورای امنیت کشور. نیروهای متشکل مخالف سازمان که به دلیل سوابق سیاسی و تجربه مبارزاتی خود توانایی لازم برای پیش بینی و شناسایی و پیشگیری فعل و انفعال های سازمان را داشتند. به طور عمده در سپاه پاسداران و کمیته های انقلاب متمرکز شده بود و در واقع خرداد بنیانگذاران این نهادها بودند به همین علت توانستند نفوذ سازمان را در این دو نهاد به شدت کاهش دهند؛ اما به هر علت این گونه نیروهای کیفی انقلاب در برخی از مراکز حساس سیاسی و قضایی کشور از جمله دادرها و دادگاه های انقلاب حضور تعیین کننده ای نداشتند.

در چنین وضعی برخی از اعضای سازمان در غیاب یک نهاد امنیتی متشکل انقلابی پس از پیروزی انقلاب توانسته بودند با بهره گیری از ارتباطات خود با برخی مسئولان و سوء استفاده از آشفتنگی نظام اجرائی، به بعضی از نهاد مهم رخنه نمایند.<sup>۱۴</sup>

### ب) بحث و درگیری های خیابانی

بحث های سیاسی و مشاجرات جدل گونه از تاکتیک های سازمان بود که در اشکال افراطی راهپیمایی، تحصن، درگیری خیابانی، سخنرانی، تحریک خشونت بار افکار عمومی، تحریف دروغ پردازی علیه رهبران جمهوری اسلامی و تحریک احساسات جوان کم تجربه ی دانش آموز و دانشجو و ..... در سطح جامعه

۱۲ عبوضی، آسیب شناسی انقلاب اسلامی، ص ۱۰۸-۱۰۹

۱۳ سبحانی فر و دیگران، انقلاب اسلامی ایران مبانی نظری و تاریخ، ج ۲، ص ۲۹۲-۲۹۳

۱۴ موسسه ی مطالعات و پژوهشهای سیاسی، سازمان مجاهدین خلق (پیدایی تا فرجام)، ج ۲، ص ۳۹۵

تأثیرات منفی عمیقی گذاشت. مشاجرات جدل گونه یکی از روش ها سازمان مجاهدین خلق بود که بین موافق و مخالف در پارک ها، خیابان ها و پیاده روها به راه می انداخت. این بحث ها با ادبیات خشونت آمیز هواداران تشکیلاتی سازمان، معمولا منجر به درگیری شده و عموما برای ایجاد کینه و تنفر از نظام در بین جوانان راه اندازی می شدند. بحث ها درباره ی موضوعات روز مانند روحانیت، ارگان های انقلابی، و... بودند. بخش عظیمی از تبلیغات سازمان برای تعمیق کینه ورزی هواداران نسبت به نظام خصوصا در سال ۱۳۵۹ اوایل سال ۱۳۶۰\_ شایعات و دروغ پردازی ها درباره ی زندانی شدن و شکنجه اعضا و هواداران بود اگر چه بارها کذب بودن آنها با اسناد و مدارک اثبات می شد. اما سازمان با شیوه ی تکرار، تعریف، موضوع را زنده نگاه می داشت<sup>۱۵</sup>.

### پ) ترورهای هدفدار

در ترورهای هدفدار، شخصیت هایی حذف شدند که هر کدام از جهاتی بسیار مهم بودند؛ و با ترور این شخصیت ها آسیب های جانکاهی بر کشور و ملت ایران وارد ساختند.

۱۲/۲/۱۳۵۸ استاد مرتضی مطهری توسط گروهک ها فرقان به شهادت رسید.

۲۷/۲/۱۳۵۸ ترور آیت الله مفتاح توسط گروهک فرقان.

۱۳۶۰/۴/۷ ترور رئیس جمهور (محمد علی رجائی) و نخست وزیر (محمد جواد باهنر).

البته در ۱۳۵۸، دکتر بهشتی مورد سوء قصد قرار گرفته بود که نافرجام مانده بود. برنامه ترور شخصیت ها در برخی از موارد ناکام ماند، نظیر سوء قصد به جان حضرت آیت الله خامنه ای در مسجد ابوذر تهران در تاریخ ۱۶/۴/۱۳۶۰.

### ت) افشاگری

سازمان برای آماده سازی ذهنی و روحی هواداران در جهت مقابله با نظام، دست به کارهایی می زد که آن را افشاگری می نامید. یک نوع از این اقدامات سند سازی درباره ی نهادهای انقلابی یا نهادهای دولتی، مبنی بر وجود سوء استفاده یا برنامه ریزی برای اقدامات غیرقانونی علیه سازمان، بود که به بهانه های مختلف در نشریات و اطلاعیه های سازمان انتشار می یافت. نوع دیگری که بخش عمده تبلیغات تحریک آمیز سازمان را تشکیل می داد برای ایجاد و تقویت احساسات تنفرآمیز و کینه توزانه نسبت به سپاه .

پاسداران انقلاب اسلامی و سیستم قضایی صورت می گرفت. بدین ترتیب که در درگیری ها و زد و خورد های خیابانی برنامه ریزی شده توسط خود سازمان، هواداران را مظلوم وانمود کرده، به تبلیغ این مظلومیت در جامعه می پرداخت.

۱۵ عبوضی، آسیب شناسی انقلاب اسلامی، ص ۱۰۱

۱۶ همان،، ص ۱۰۲



تحصن مادران و دختران دانشجو از این دست بود که با تفصیل در نشریه یا در درگیری ها زخمی می شد، می بایست از این حادثه مدرک جور می کرد و همراه با گزارشی تحویل سازمان میداد. عکس گرفتن از صحنه یا بدن کتک خورده، اعلام جرم و تایید پزشکی قانونی، جمع کردن امضاء شهود واقعی یا ساختگی و گرفتن کپی از هر نوشته ای که نشانگر تناقض یا رفتار غیرقانون ادعایی در یک نهاد دولتی بود. از مواردی است که بر روی آن سرمایه گذاری تبلیغی وسیع می شد با سابقه و تجاربی که سازمان در جعلیات داشت، در این زمینه اسناد و مدارک جعلی یا دستکاری شده ی زیادی در تبلیغات سازمان مورد استفاده قرار می گرفت.<sup>۱۷</sup>

سازمان در اغلب مواقع می کوشید با تقویت تصور مظلومانه از خویش مظلومیت را دلیل حقانیت خود قرار دهد.

### ث) درگیری های مسلحانه

سازمان مجاهدین خلق طی اطلاعیه ای سیاسی\_نظامی شماره ۲۲ در تاریخ ۲۶ فروردین ۱۳۵۸ در اوج همبستگی ملت خطر جنگ داخلی را مطرح کرد روحیه ی شور شکران اقتضا کرد که جامعه را در آستانه ی جنگ داخلی و کشمکش و تضاد های حل نشدنی بنمایاند.<sup>۱۸</sup>

سازمان از بهار ۶۰ عملیات فشرده آماده سازی خود را برای شورش مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی آغاز کرده و با اتکاء به ارتباط با دولت عراق و دولت های غربی حمایت و تبلیغاتی آنها را کسب نموده است یکی از کارکرد های قوی شورش گری اجتماعی ایجاد التهاب در ایجاد در افکار عمومی و بحرانی جلوه دادن اوضاع سیاسی است در بهمن ماه سال ۱۳۵۹ درگیری هایی در بعضی از نقاط همانند: بابل، خرم آباد و تهران بین عوامل مشکوک در جریان بود. در افکار عمومی جنگ مسئله ی اول بود و در برخی روزها دسته هایی از مردم در اعتراض به درگیری های رخ داده توسط اعضا و هواداران سازمان راهپیمایی کرده اند. سازمان قصد داشت در افکار عمومی با سوء استفاده از شرایط ناشی از جنگ و عدم رسیدگی به آوارگان را مسئله ی اصلی و اهرم فشار قرار دهد.

در این دوره مسئله ی کلی عدم آزادی و ناتوانی نظام محور تبلیغات سازمان بوده است.<sup>۱۹</sup>

با وقوع جنگ تحمیلی سازمان خود را برای رویارویی تمام عیار نظامی و شورش مسلحانه کاملاً آماده می ساخت و از سوی دیگر با شتاب افزون تری به جذب اعضای بیشتر برای عملیات آتی در پوشش فعالیت ظاهراً علنی و مجاز می پرداخت.

تاثیر عملیات بمب گذاری و ترویز سازمان مجاهدین خلق بر فرسایشی شدن جنگ عراق علیه ایران:

۱۷ موسسه ی مطالعات و پژوهشهای سیاسی، سازمان مجاهدین خلق (پیدایی تا فرجام) ج ۲، ص ۳۸۸

۱۸ موسسه ی مطالعات و پژوهشهای سیاسی، سازمان مجاهدین خلق (پیدایی تا فرجام) ج ۲، ص ۴۵۵

۱۹ همان، ص ۵۰-۴۹۵



عملیات بمب گذاری و ترور سازمان در شرایطی که عراق در جنگ با ایران بوده، تاثیر به سزایی بر فرسایشی شدن جنگ داشته است. سازمان در طول جنگ ۸ ساله ی عراق علیه ایران، هر بار با نیرنگ خاصی در برابر نظام قرار می گرفت. و این باز نیز به مانند گذشته از سوی صدام حسین ماموریت داشت تا با عملیات بمب گذاری و ترور، توان نظامی جمهوری اسلامی ایران را به سمت جنگ داخلی متمرکز سازد و خود از فرصت به دست آمده، نهایت بهره را در جنگ با ایران کسب نماید.

اسناد و نوار مذاکرات سازمان مجاهدین خلق با سازمان اطلاعات و امنیت عراق، تاثیر عملیات بمب گذاری و ترور سازمان بر فرسایشی شدن جنگ را به خوبی نشان می دهد که با هماهنگی و پشتیبانی نظامی و مالی عراق انجام گرفته تا از این طریق بتواند، زمینه های شکست نظام پیروزی عراق در جنگ را فراهم کند. آنان در تداوم مأموریت های محوله از سوی صدام حسین، تلاش ویژه ای برای مشغول کردن نیروهای ایرانی در پشت جبهه ها و کمرنگ نمودن حضور مردم در جبهه ها، داشتند و با بمب گذاری و ترور، تمام تلاش خود را به کار بستند تا فضای سیاسی و اجتماعی ایران را به هرج و مرج بکشانند. و در واقع به نوعی جبهه عراق در تهران را گشودند اگر عراق تلاش می کرد که استحکامات نظامی ایران در مناطق عملیاتی غرب و جنوب کشور را در هم بکوبد، شهرهای مرزی ایران را یکی پس از دیگری به محاصره ی خود در آورد و یا اینکه خرمشهر تصرف شده را با چنگ و دندان حفظ نماید در عوض کسانی بودند که در تهران و سایر شهرستان های ایران آتش سلاح هایشان، مردمی را در کام مرگ فرو می برد که در برابر ارتش تا دندان مسلح عراق که حمایت دنیای غرب را به همراه داشت، ایستادگی می کردند.<sup>۲۰</sup>

طراحان پروژه ی سرنگونی دولت ایران، جنگ داخلی را مکمل تجاوز عراق به خاک ایران و پیش زمینه پیروزی رژیم صدام حسین می دانستند بعد از حوادث فوق بود که مسعود رجوی در ادامه ی ماموریت های خود از سوی صدام حسین و در یک تحلیلی، کشتار تمامی کسانی که در جبهه های جنگ حضور پیدا می کردند را، با هر عنوانی (پاسدار، بسیجی، حزب الهی و ..... ) تحت عنوان زدن سرانگشتان رژیم در دستور کار تیم های ترور سازمان قرار داد. حتی شکنجه و کسب اطلاعات از نیروهای پاسدار تحت عنوان عملیات مهندسی، بخشی از این دستور کار بود. در واقع این بخش از اقدامات مسلحانه سازمان یعنی عملیات بمب گذاری و ترور، عامل بازدارندگی توان نظامی جمهوری اسلامی در جنگ با عراق بوده و در چنین شرایط بحرانی که همه امکانات کشور در گرو جنگ خلاصه میشد، به ناچار نظام اسلامی می بایست، هم زمان در دو جبهه ی جنگ خارجی با عراق و متحدان غربی ایشان و جنگ داخلی با سازمان که خود جزئی از سیستم جنگی عراق علیه ایران محسوب میشد، عرض اندام می کرد.

در نتیجه، هزینه های سنگین اقتصادی، سیاسی، نظامی و ..... را برای ایران به همراه داشت و هر یک از عوامل فوق که بازتابی از اقدامات مسلحانه سازمان مجاهدین خلق بوده، تاثیر زیادی بر فرسایشی شدن جنگ داشته است.<sup>۲۱</sup>

۲۰ قاسمی حیدری، تاثیر عملیات بمب گذاری و ترور سازمان مجاهدین خلق ایران بر فرسایشی شدن جنگ عراق علیه ایران ص ۱۶

۲۱ قاسمی حیدری، تاثیر عملیات بمب گذاری و ترور سازمان مجاهدین خلق ایران بر فرسایشی شدن جنگ عراق علیه ایران ص ۱۷-۱۶

سازمان مجاهدین خلق به عنوان ستون پنجم دشمن در جنگ تحمیلی حضور فعال داشته و حتی در اواخر جنگ تحمیلی با مشارکت ارتش عراق، مستقیماً چند مرحله عملیات نظامی را علیه نیروهای ایرانی انجام دادند. در واقع همکاری سازمان و کشور عراق دو روی یک سکه و مکمل یکدیگرند.

### واکنش و تحلیل های غلط منافقین از نظام و مردم

پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران، منافقین را دچار سردرگمی کرده و آنان را در شرایط سخت و دشواری قرار داد و به واقع زمان را از آنان گرفت زیرا در طول جنگ با جاسوسی و همراهی با ارتش عراق در انجام عملیات های مرزی، اوج در یوزگی و وطن فروشی خود را نمایان ساخته و همواره با افروختن شعله ی جنگ و تحریک عراق و جهانیان جهت جلوگیری از برقراری صلح، به دنبال وارد آمدن ضربه ی کاری به انقلاب اسلامی بودند و در تحلیل هایشان می گفتند. تمامی راه های بازگشت به صلح با عراق برای ایران بسته شده است

و به ناچار ایران مجبور به ادامه ی جنگ خواهد شد هر قدر هم جنگ به طول بیانجامد. از یک طرف توان نظامی و اقتصادی ایران بیشتر تحلیل می رود و از طرف دیگر بازگشت به سمت آتش بس و صلح غیر ممکن تر می شود و این جنگ تا شکست ایران ادامه خواهد یافت.<sup>۲۲</sup>

### عملیات غرور آفرین مرصاد

هنوز سه روز از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ نگذشته بود که از سحرگاه روز جمعه ۳۱ شهریور ۱۳۶۷، نیروهای زرهی رژیم بعثی عراق در جبهه های جنوب با بکارگیری سلاح های شیمیایی به ایران حمله کردند و در این حین خرمشهر در یک قدمی سقوط قرار می گیرد

و در روزهای بعدی (۳/۵/۶۷) منافقین منافقین کردند و اسلام آباد را پشت سر گذاشته و به نزدیکی کرمانشاه می رسند که وضعیت بسیار خطرناکی در جبهه ها به وجود آمده بود. در این مقطع زمانی است که یک بار دیگر، فرماندهی قاطع و تعیین کننده ی حضرت امام خمینی، رحمته الله علیه در صحنه های نبرد به طور آشکار به صحنه ی ظهور می رسد و پیام تاریخی و سرنوشت ساز امام، تمام تصورات غلط و نقشه های استکبار را نقشه بر آب کرده و وضعیت صحنه های

نبرد دگرگون می گردد. با پیام تاریخی و سرنوشت ساز امام راحل (ره) در آن برهه حساس جنگ و در پی آن فراخوانی سپاه پاسداران شور و حالی جدید در کشور حکمفرما می گردد و ۱۳۰ هزار نیروی بسیجی از دست ملت سلحشور و انقلابی ایران برای لبیک گفتن به فرمان حضرت امام و دفع تجاوز دشمنان ایران و اسلام با سرعت رهسپار مناطق عملیاتی می شوند.<sup>۲۳</sup>

۲۲ وطنی، طلایه داران مرصاد، ص ۴۶-۴۷

۲۳ وطنی، طلایه داران مرصاد، ص ۴۹

**معجزه و امدادهای الهی در به هلاکت رساندن منافقین:**

در عملیات مرصاد بنا بر مشیت الهی تمام اسباب و علل به طور معجزه آسایی فراهم آمده بود تا منافقان کور دل که در طول دوران انقلاب و جنگ تحمیلی، دست شان تا مرفق به خون هزاران نفر از مردان و زنان این مرز و بوم آلوده بود در جهنمی از آتش گرفتار آیند و تقاص خون هایی به ناحق ریخته شده را با سوختن و جان دادن در شعله های آتش خودروها و مهمات شان پس بدهند.<sup>۲۴</sup>

**نتایج عملیات مرصاد:**

یکی از مهم ترین و تاثیرگذارترین نتایج عملیات مرصاد برای جمهوری اسلامی ایران، وارد آمدن ضربه ی بی سابقه بر پیکره ی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از لحاظ نیرو و امکانات بود اگر چه نابودی بیش از ۴۳۸ دستگاه نفوبر و تانک و خودرو و بیش از ۱۲۰۰ قبضه تجهیزات و سلاح های انفرادی، مشکل چندان خاصی برای منافقین تلقی نمی شد. زیرا تمامی آنها إهدائی رژیم بعث صدام و دیگر حامیان شرقی و غربی آنها بود. اما کشته شدن بسیاری از اعضای سازمان منافقین ضربه ای

بسیار مهلک به پیکره ی سازمان منافقین به شمار می رود. البته می بایست روزی این فتنه از بین رفته و ریشه کن می شد که به خواست خدا، فتنه ای که به این آسانی نمی شود آن را از بین برد؛ در مدت کوتاهی در عملیات مرصاد از بین رفت. منافقین امکانات و تجهیزات و ادوات زرهی و خودرویی بسیاری، که طول آن در آغاز حرکت از پایگاه اشرف به طول ۱۰ کیلومتر می رسید؛ به همراه خود آورده بودند که بعد از شکست و تارو مار شدن آنان در کنار تجهیزات منهدم شده، تعداد زیادی نیز بر روی جاده ی اسلام آباد خصوصا تنگه ی چهارزبر تا گردنه ی حسن آباد رها شده و توسط رزمندگان اسلام به غنیمت گرفته شد. کل تجهیزات و امکانات به غنیمت گرفته شده به بیش از ۵۳۱ دستگاه تانک، نفربر، خودرو و مقادیر زیادی تجهیزات و سلاح های انفرادی می رسد. که تعداد زیادی از این غنایم به دست رزمندگان تیپ ۱۲ قائم (عج) افتاد.<sup>۲۵</sup>

دستاوردهای دیگر عملیات مرصاد در سطح داخلی و خارجی عبارتند از:

الف) تحکیم ثبات داخلی نظام و مشروعیت آن در بعد کارآمدی نظامی با طولانی شدن جنگ معمولا توان طرف های درگیر تحلیل رفته و به نوعی با بحران ثبات مواجه می شوند. در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، با عنایت به این که مردم، نظام جمهوری اسلامی را حاصل تلاش های خویش و خون جوانان ملت می دانستند؛ نظام به هیچ عنوان با بحران ثبات و خلاء مشروعیت در میان مردم انقلابی خویش مواجه نشد.

ب) شناخته شدن دوست از دشمن تصفیه عناصر ضد مردمی از مردم در دوران جنگ تحمیلی به لحاظ اینکه شروع این دوران قبل از قوام یافتن

۲۴ همان، ۲۳۳

۲۵ وطنی، طلايه داران مرصاد، ص ۲۱۰-۲۰۵

جمهوری اسلامی بود و در طول آن نیز، فرصتی برای پردازش به میزان وفاداری و عرق ملی شهروندان به صورت هدفمند و علمی نبود.

(ج) تحکیم وحدت در بعد داخلی و تبلور مشارکت عمومی و همبستگی ملی

(د) خنثی شدن نقشه های صدام در چشم داشت به بهره گیری از اشغال ایران توسط منافقین

(ه) تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران در نظام جهانی.

(و) افزایش مشروعیت نظام اسلامی ایران در افکار عمومی جهان بواسطه حمایت های مردمی.<sup>۲۶</sup>

### نتیجه گیری

- ۱- جمهوری اسلامی بدو تشکیل به دلیل ماهیت اسلام محوری خود کانون توجه مردم استقلال طلب و آماج تهاجمات دشمنان اسلام گردید.
- ۲- بزرگترین و اصیل ترین جریان سیاسی در کشور، جریان اسلامی به رهبری روحانیت است و دیگر جریانات به اندازه‌ی جریان اسلامی در کشور، در تحولات سازنده، صاحب نقش نبودند
- ۳- رمز موفقیت در جریان اسلامی در پیوند با اسلام ناب محمدی می باشد.
- ۴- امام راحل (ره) همواره تاکید داشتند که اسلامتان از روحانیت جدا نشود و با آنان که اسلامشان با روحانیت مخالف است، مخالفت کنید.
- ۵- طرح ایجاد اغتشاش و نابه سامانی در سراسر کشور، آغاز یک طرفه ی جنگ تحمیلی غلبه ایران اسلامی همگی از ترفندهایی است که با محوریت آمریکای جهانخوار برای براندازی نظام نوپای ایران اسلامی صورت گرفت.
- ۶- دشمنان خارجی با همدست بودن با احزاب داخلی قصد داشتند ایران اسلامی را به آشوب بکشانند.
- ۷- از مهمترین احزاب داخلی فعال، حزب مجاهدین خلق بود که با اقدامات ضد بشری از جمله بحث و درگیری های مسلحانه خیابانی، ترور های هدفدار، بمب گذاری و همدستی با رژیم بعث عراق همکاری خود را با دشمنان ملت ایران شروع کرد.
- ۸- رزمندگان اسلام در جنگ تحمیلی طی عملیات غرور آفرین مرصاد، منافقان محور دل را که دست شان به خودن ملت شریف ایران آغشته بود به هلاکت رسانیدند.

<sup>۲۶</sup> وطنی، طلایه داران مرصاد، ص ۲۱۶

منابع

- ۱- پزشکی، محمد و دیگران، انقلاب اسلامی و چرایی و چگونگی رخداد آن، قم: دفتر نشر معارف، چاپ بیست و دوم، ۱۳۸۱ ه.ش.
- ۲- سبحانی فر، محمد جواد و دیگران، انقلاب اسلامی ایرانی مبانی نظری و تاریخ، تهران: دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)، چاپ اول، ۱۳۹۴ ه.ش.
- ۳- عیوضی، محمد رحیم، آسیب شناسی انقلاب اسلامی، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ اندیشه ی اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۸۶ ه.ش.
- ۴- فلاح نژاد، علی، سیاست صدور انقلاب اسلامی، تهران. مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۴ ه.ش.
- ۵- قاسمی حیدری، مصطفی، ((تاثیر عملیات بمب گذاری و ترور سازمان مجاهدین خلق ایران بر فرسایشی شدن جنگ عراق علیه ایران))، فصلنامه تاریخ پژوهی، ۱۳۹۱ ه.ش، شماره ۵۳.
- ۶- قنبری، آیت، جریان شناسی ایران معاصر، قم: زمزم هدایت، چاپ اول، ۱۳۸۵ ه.ش.
- ۷- موسسه ی مطالعات و پژوهشهای سیاسی، سازمان مجاهدین خلق (پیدایی نافرجام)، تهران: موسسه ی مطالعات و پژوهشهای سیاسی، چاپ پنجم، ۱۳۸۹ ه.ش.
- ۸- وطنی، رضا، طلایه داران مرصاد، قم: زمزم هدایت، چاپ اول، ۱۳۸۹ ه.ش.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی